

Ministerie van Defensie
t.a.v. Zijne Excellentie de heer G.P. Tuinman
Postbus 20701
2500 ES 'S-GRAVENHAGE

POSTADRES
Gemeente Enschede
Postbus 20
7500 AA Enschede

BEZOEKADRES
Stadskantoor
Hengelsestraat 51

TELEFOON
14 - 053

DATUM
9 jul 2025

ONS KENMERK
2500016940

ZAAKNUMMER

BEHANDELD DOOR
F Bouwmeester

PAGINA
1 van 4

UW BRIEF VAN

UW KENMERK

TELEFOON NR.
06 - 51 27 48 46

ONDERWERP

Zienswijze ontwerp-beleidsvisie Nationaal Programma Ruimte voor Defensie

Hooggeachte heer Tuinman,

Sinds begin vorig jaar werken we constructief samen met uw departement rond de voorbereiding van de ontwerp-beleidsvisie Nationaal Programma Ruimte voor Defensie. U heeft op adequate wijze invulling gegeven aan het omgevingsmanagement rond de te maken ruimtelijke keuzes die nodig zijn om de krijgsmacht in Nederland te versterken. Wij spreken onze waardering daarvoor uit. In deze brief bieden we u namens de gemeenteraad van Enschede onze zienswijze aan op een aantal onderdelen van uw ontwerp-beleidsvisie die u op 23 mei jl. heeft gepubliceerd.

Keuzes voor Enschede

De belangrijkste conclusies van de vastgestelde ontwerp-beleidsvisie zijn voor Enschede als volgt:

1. Defensie gaat geen jachtvliegtuigen stationeren op Twente Airport. Dit in hoofdzaak vanwege de hoge impact op bestaande en, in het kader van de Ruimte Ontwikkelstrategie Twente (ROS Twente) te realiseren, nieuwe bebouwing.
2. Defensie wijst geen contingency locations aan. Twente Airport was daarvoor in beeld, samen met andere civiele en militaire luchthavens.
3. De voorkeursvariant voor het laagvlieggebied voor helikopters in Twente, Salland en de Achterhoek wijkt af van het oorspronkelijke zoekgebied. Daardoor overlapt het aan de noordkant met (een deel van) het buitengebied in Enschede-Zuid en Enschede-West.
4. Defensie gaat een corridor realiseren tussen Deelen en Twente Airport voor vluchten met cargodrones.

Onze zienswijze

We ordenen onze zienswijze langs de hiervoor beschreven conclusies. Daarbij formuleren we aantal concrete vragen.

Ad 1. Over de keuze geen jachtvliegtuigen te stationeren op Twente Airport

Met instemming hebben we kennis genomen van deze keuze. De uitkomsten van het planMER-proces waren op dit punt eenduidig. Het is goed dat we, als gevolg van deze keuze, samen met andere Twentse steden en de ministeries van Vro, BZK en EZ kunnen blijven bouwen aan onze Ruimtelijke Ontwikkelstrategie Twente (ROS Twente). Twente kan zo op termijn een deel van de verstedelijkingsopgave van ons land faciliteren. Stationering van jachtvliegtuigen op Twente Airport zou een streep hebben gezet door een groot deel van deze ontwikkelstrategie.

Ad 2. Over de keuze om geen contingency locations (CL's) aan te wijzen

In de ontwerp-beleidsvisie staat dat het toevoegen van CL's geen onderdeel uitmaakt van het voorkeursalternatief. Dit betekent dat Twente Airport geen CL wordt.

Wij nemen daar met instemming kennis van. Dit omdat uit het planMER-onderzoek blijft dat een CL-functie op Twente Airport, met 'slechts' 150 starts- en landingen met jachtvliegtuigen per jaar, toch ernstige geluidshinder zou veroorzaken. We lezen dit in bijlage B13 (Nadere analyse Behoeft VIII - Ruimtebeslag jachtvliegtuigen). Een functie als CL op Twente Airport zou, net zoals stationering van jachtvliegtuigen, de realisatie van een groot deel van de ontwikkelstrategie in de Spoorzone Hengelo-Enschede (ten westen van de Grolsch Veste) onmogelijk maken.

Onduidelijkheid over de reikwijdte van deze keuze

Uw programmamanager NPRD heeft het college van B&W op 13 mei schriftelijk geïnformeerd over deze ontwikkeling. Hij gaf toen echter aan dat Defensie, op basis van nieuwe inzichten, besloten heeft om **in vrede** geen CL's aan te wijzen. In een mondelinge toelichting daarop gaf hij daarnaast aan dat alle civiele luchthavens in Nederland 'strategische assets' zijn voor Defensie voor (onverhoopte) tijden van crisis. Beide begrippen ('in vrede' en 'strategische assets') vinden we niet terug in de ontwerp-beleidsvisie.

Vragen

- I. Is de hiervoor genoemde beperking 'in vrede' op het niet aanwijzen van CL's nog steeds van kracht? En zo ja, waarom staat dit niet in de ontwerp-beleidsvisie?
- II. Betekent dit dat Twente Airport in potentie een CL is als er geen sprake meer is van vrede?
- III. Als het antwoord op vraag II. bevestigend luidt: **is Defensie bereid te investeren in groot onderhoud van de baan en de realisatie van satellietnavigatie op Twente Airport? Met als doel de beschikbaarheid van Twente Airport als CL, in bruikbare en veilige staat, te borgen in tijden waarin nog sprake is van vrede (en derhalve nog niet andere wetgeving geldt die in werking treedt bij beperkte dan wel algemene noodtoestand of crisis).**

Ad c. Over de voorkeursvariant voor het laagvlieggebied N5

De impact van deze voorkeursvariant is onduidelijk. Het gaat om 500 uren laagvliegen in een gebied van ruim 1.300 vierkante km. Onze inwoners en bedrijven in Enschede-Zuid hebben er behoefte aan te weten wat dit betekent. De acceptatie van deze keuze staat of valt daarnaast met de kwaliteit van de communicatie vanuit Defensie over laagvlieg oefeningen.

Vragen

- IV. Kan Defensie explicieter maken wat dit betekent aan gemiddelde geluidsbelasting voor inwoners en (agrarische) bedrijven in dit gebied?
- V. Kan Defensie tijdige en volledige informatievoorziening over laagvlieg oefeningen met helikopters garanderen?

Ad d. Over de keuze voor een corridor voor vrachtdrones tussen Deelen en Twente Airport

Twente Airport wordt onderdeel van de corridor met Deelen voor vluchten met vrachtdrones, in het kader van kennisuitwisseling en -ontwikkeling. Daarmee bevestigt Defensie 1) de unieke kwaliteiten van Twente Airport voor testen en experimenteren met onbemande systemen en 2) de Twentse kennispositie en triple-helix samenwerking op dit punt.

Wij vragen uw aandacht voor de volgende zaken:

- Mogelijkheden voor civiel medegebruik van de corridor Deelen – Twente Airport kan de waarde van Twente Airport voor testen en experimenteren met onbemande systemen vergroten (ook in het kader van de mogelijkheden voor 'dual use').

Vraag

VI: Is Defensie bereid om mogelijkheden voor civiel medegebruik van de corridor te verkennen, samen met Twente Airport, het bedrijfsleven en kennisinstellingen?

- Het NLR faciliteert op Marknesse drone-activiteiten voor zowel civiele als militaire toepassingen, onder andere door de recent geopende Quick Response Drone Facility. Een uitbreiding van het corridor netwerk van Twente Airport naar Marknesse kan veel synergie met de geplande defensieactiviteiten opleveren.

Vraag

VII: Is Defensie bereid om de mogelijkheden van een toegevoegde corridor van Twente Airport naar Marknesse te onderzoeken?

- Corridors kunnen ook beperkend zijn voor het overige vliegverkeer rond Twente Airport. De ambitie bij landelijke programma's voor onbemand vliegen is tot integratie te komen van bemande en onbemande systemen. Hier ligt een belangrijke kans samen met u in Twente te laten zien dat integratie van bemand en onbemand vliegen goed mogelijk is onder strikte condities. Met als bijkomend voordeel voor Defensie dat de flexibiliteit van het gebruik van het luchtruim voor Defensietoepassingen toeneemt.

Vraag

VIII: Is Defensie bereid om de komende jaren samen te werken om integratiemogelijkheden van bemand en onbemand vliegen (civiel en militair) te onderzoeken?

Tenslotte

U wilt structureel samenwerken met kennisinstellingen en het bedrijfsleven aan innovatie en opschaling van productie. Daartoe heeft Defensie de Defensie Strategie voor Industrie en Innovatie vastgesteld. Oost-Nederland, waaronder Twente, is sterk in bedrijvigheid en innovaties die een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan de nationale veiligheid en weerbaarheid. Via onze deelname in de Twente Board zijn we daar intensief bij betrokken.

Twente heeft daarnaast ook de ruimte om de groei van deze bedrijvigheid te accommoderen. De in Enschede gelegen bedrijvcampus Technology Base biedt daarvoor een unieke mogelijkheid, die beperkt wordt door netcongestie en stikstof.

Vraag

IX: Is Defensie bereid zich in te spannen, in het kader van de nationale veiligheid, vestiging van Defensiegerelateerde bedrijven op de bedrijvcampus Technology Base toch mogelijk te maken?

Wij kijken uit naar uw reactie.

Hoogachtend,

Namens de gemeenteraad van Enschede,
De Burgemeester,

(R.W. Bleker)